

Celške NOVINE.

Vrednik: Profesor Valentin Koušek. —

Te novine pridejo vsako sredo na svetlo: cena za četrtinko leta 40 kr. po pošti 50 kr. sr.

Nro. 21.

15. Listopada 1848.

Štajerska.

Is Celi.

Prisel je na vodstvo naše narodne straže sledeči dopis iz Kresije: Podpisan krojni poglavar je dobil od Njih Ekszellencije, gospoda Feldeicignajstra grofa Nugent sledeče pisanje iz glavnega staniša v Velkinedli [Grosssonntag] od 4. tega mesca: "V zadnem nepokojnem času, v kteremu ste brezpostavnost ino Anarhija po gosto bile, v kteremu času se je tud v mnogih Štajerskih mestih vzdignil neki del narodne straže, da bi se v verstah puntarjev vojskoval zoper Cesarstvo armado, ktera se je bližala, da bi Dunaj ino samovladjo rešila, — v temu času se je mesto Cele z celim krogom vred tako častljivo zadržalo in je na znanje dalo zbudljivo razumnost za pravico lepi red, Cesarja ino vstavo, tako da se je skazala njegovih narodnih straži in vsim prebivavcem vesolna hvala od vsih dobrimisljoočih ino vsih prijateljev domovine ino prave vstavne svobodnosti. Jaz tedaj rad spolnem želje, ktere je to mesto zastran orožja izreklo, — ker sva popolnoma prepričan, da ga nisem mogel položiti v zvesteje in bolše roke; ino ob enim navkačem, da se od austrijskih pusk, ki so v Zagrebu hranene, 214 za Celško narodno stražo odbere ino na derjavne stroške do nje odpoše. To poslanje naj Vam bo znanje mojga sposto-

vauja; ino naj bi to orožje obračali vedno za vstavnega Cesarja, za pravico ino pokoj. Nugent sr.

S posebnim veseljem oznanim Vodstvo narodne straže zapopadek tega pisma, ktero ima v sebi zasluženo hvalo zavolj zadržanja Celškega mesta v zadnih prigodbah, ino želim, da se vsim stražnikom na znanje da.

V Celi 7. Listopada 1848.

Smeleer zr.

Pažite ljubi bratje Slovenci!

Is Štajerskiga.

Gospod Smrekar, ki ste ga sami Slovenci v Sevceni [Lichtenwals] poslanci za Dunajski derjavni zbor izvolili, je v seji 11. kozoperska tega leta tirjal, da imajo Dunajčani neprenehama ino terdoo z Madžari sklenjene biti. Po takim bi se mogli po njegovih mislih in željah Madžari v puntarskim djanji proti milimu ustavnimu Cesarju, in proti namu gosp. Jelačiću, kteri za obdržanje avstrijskiga cesarstva tudi v pridu vsih Slovencev terdoo dela, podpirati! —

Ali je gosp. Smrekar te izdajavske, upanju Slovencev nasprotno besede po dahu in po željah svojih voljivcev govoril? — O, ne bo dal! — Slovenci, v kterih imenu on govori, niso Madžaroi, ne Nemskutariji, tudi ne Labuni; oni so serčni in zvesti Slovenci, goreči za narod in za domovino, vneti

za Avstrijskiga ustavniga Cesarja Ferdinanda I.

Zalostno je, da ti Slovenci nič od pregrejenega govorjenja tega poslanca ne vedo, ker tacih listov v roke ne dobijo, da bi se prepričali, kakosnjega moža de so izbrali in na Dunaj poslali. Ali bi pač dobro bilo, ko bi slovenske novice imeli, v kterih bi se besede brale, ktere v zbornici poslanci govorre, da bi bolj na tanjko vidili, kako se naši poslanci v Beču obnašajo, ali nam po volji ravnaajo, ali ne.

Jez mislim, da bi potreba bilo, da bi voljivci gosp. Smrekarja, ker čez mejo narodnih naročil govori in dela, iz deržavniga zbora nazaj poklicali in ga odstavili, na mesto njega pa drugiga, Slovincam zvestiga poslanca izvolili. Sluga, ki svojimu gospodarju v roke ne dela, bo od hiše izgnan; ki ga je najel, ima tudi pravico, ga pognati.

Ljubi voljivci! zastopite me, vzemite si v serce te besede, ktere pridejo iz serca rodoljubiga Slovencea in prijatelja vseh pravih Slovincov.

Tudi gospod Gajer na Dolenskim v Mirni izvoljen poslanec, je od nog do glava ne nemsčutar in madžaron, in kot zvest prijatelj gosp. Smekarja, tudi ni poročnik svojih voljivcov. Ta gospod Gajer, ki ve v svoji staceni kmetam za en krajcar veliko govoriti, v deržavnim zboru na Dunaju še ni ene besedice pregovoril, ako ravno vsaki mesec 200 goldinarjev v srebru vleče. —

Ljubi voljivci, pokličite ga domu, odstavite ga, če vam je ljuba vaša rodovina, v kteri so tudi naši ljubi sosedeje Horvatje zapopadenci, ki se zdaj za ves slovenski rod, za pravico, za ustavno Avstrijo, za našiga miliga ustavniga Cesarja Ferdinanda I. vjokujejo.

Moje, po domače vkupej stopimo, za domovino in za narodne reči se potegnimo, pazljivi bodimo, da nas lastni rojaki ne prodajo — časi so čudni in težavni za nas Slovence. Resnično vam povem, mi si bomo slabo postlali, in prepozno se bomo kesali, ako ne bomo svojih sovražnikov, kteri se nam sladkajo, spoznali in jih nesškodljivo storili. —

Rotar. (Novice.)

Čujte, čujte Celani!

Ste morebiti še slisali, alj pa sami brali v knet. in rok. novicah 8. listopada, 45 lista, kako nesrečno so Sevenčani [Lichtenwald]

svojiga poslanca gosp. Smrekerja za Dunajski zbor izvolili? Koiga človeka, kateri je poprej kmetam ino drugim volivciami široko-ustno obetal, kako se bo za Slovence, za kmete, za dobre postavbe upiral. — Zdalj pa so spoznali, da so izvolili nekoga moža, kateri je nemsčutar; tedaj zoper Slovence govori, kmeta komej pozna, na druge stanovce ne misle, pravimim, svobodnim postavam se zoperstavi. Pa tudi drugači biti ne more. Človek, kateri dobriga serca in prave vere nima, ne more drugači govoriti. Močno se že kesajo. Slisati je, da ga hojo odstavili, in drugiga izvolili. — Le kmalò, da ne bo pripozno.

Se slabiji poslanec je gospod Gajer, človek, kateri nobeniga razuma nima, ki serce ve v svoji staceni kmetam za en krajcar veliko govori, v deržavnim zboru na Dunaju še pa ni ene besedice pregovoril. Kaj je mustast kal? — To je poslanec, da se Boga smili. Kako dolgo bo še ta lipovi bog v zboru sedel?! Krajci, posebno pa vi Mirnčani! alj se ne boste zdramili, alj ne boste moža izvolili, kateri ima umno, zbrisanò glavo, hrabro, dobro serce, kakor gospod Ambroš (?) gosp. Bleiweis i. t. d.

Celani! zdaj sim vas zbudil? Tak poslušajte še vi. Vašo srečo želite, tajisto za dobiti, je zdaj zadni čas. Pa kaj? — Dunajski zbor je razpadil, — v Kromonirju na Marskim pa se bo 15. listopada na novič začel. Tamkaj zdaj svojo srečo iskati imate. De pa tajisto za dobiti zamorete, ste si izvolili nekiga poslanca, kateri bi za vas govoriti imel. To je tudi njegova dolžnost. Alj ste pa vedli, ktere lastnosti poslanca mora imeti umno, učeno, zbrisanò glavo, v kateri možgane nosi, pa ne pleva; more imeti hrabro, dobro, zlahko serce. — Zdalj se pa ozrite na vašiga dragiga poslanca gosp. kmeta Zupanca. Alj ima on te lastnosti? — Jez mislem, da ne, imo kdor to terdi, tajisti nima perst nad nosom. En sredni, urni kmet, dober lončar, kateri serce ve poleti kadaj je za sijati, kako orati, kopati, mlatiti; po zimi pa na obetali in gostijah dobro govoriti, starašinski in larmati; — kateri ve piske in sklade sukati, ulagati in prodajati; v velkim zboru pa za prid Cesarstva in Slovincstva, za korist svoje domovine, za osikanje glave in serca, za polajšanje kmetiskiga stanu, za dobiček

meštjanov, teržanov in drugih stanov, za pravico, postavo, vero in druge potrebe serčno govoriti ne zamore. Bote morebiti mislili: če nič boljši ne stori, hujši pa tudi ne. O kako močno se golfate, on ni lipovi bog, ampak je iz voska, kateri se da na vsako stran nagmati. Alj joj! on se je nagnil na levo, nevarno, pogubljivo stran. On sliši tedaj k Dunajskim poutarjami, zatorej pa tudi poprej damo prisel ni, dokler ni bil prisilen. On trobi v tajasti rog, kateri glas nas nesrečno storiti zamore. — Celani, drugi možje! kako dolgo boste še pustili vašiga poslanca v zboru sedeti?! Tak hočete vendar svojo nesrečo?! Vi imate oči, pa ne vidite, ušesa, pa ne slišite, roke, pa nečete prijeti. Tak nam tedaj ni za pomagati? Pač. Jez vam svetjem, vas prosim, Zupanca od zboru najaj poklicati, in drugiga, kateri ima zdravo, jasno glavo, in zlahko srce izvoliti. Komaj se vupam ziniti, pa vam vendar ne morem zamovčati: Celani in drugi možje, kateri ste volili, alj res nimate boljšiga pripravnišiga moža, kakor je vaš poslanec?! Alj ne poznate gosp. Smeleerja, vašiga vikšiga kroškiga poglavarja, gosp. D. Forekera, gosp. Gurnika, Listeneckerja ino še druge? Za vas pa Sentjurčane je velika sramota, de čimtu široko - ustniamu kmetu več verjamate, več na njega deržite ino v njega zavupate, kakor na svojiga čast. gosp. fajmoštra, kateri bi za vas nar boljše govoriti vedli in znali.

Tedaj hitro na noge, pojdite v kresijo, povedajte svoje želje. Kmalo popravite, kar ste tako gerdo skazili.

Iz Stajerskiga 12. listopada 1848.

J . . .

V nedelo, 12. dan t. m. se je slišal prvi Slovenski glas v našemu gledišu (Theater). Vmed drugim so so tud zapeli dve slovenske pesmi, namre: „Zakonski prepir“ in „Moje želje“. — Kakor hitro se zaslišijo rahli glasi domačega jezika, postane od samega veselja hrup in pokanje z rokami. Nekemu gospodu, ki je v predzadni klopi sedel, so se od samega veselja solze vlije. Čast tebi, veli domorodec! Komu pa zahvalimo mi Celani za srečnu večer? — komu drugemu, kakor častitnemu gospodu Janesu Kr. Jeretinu, natiskarju in založniku Celskih Novin; — njemu bo ostala ta čast,

da je on prvi Slovensino v gledišu razglasil. Večkrat, ko se bo kaj slovenskega vmed nami slišalo, bolj bo slovenski rod svoj jezik častil. Zatorej slava gospodu Jeretinu!

Euaka hvala in Slava gre pa tud častitemu gospodu Pavlu Kajndelstorfer, predstojniku našega vbojšnega društva; z neprenehlivim trudom in tud s svojim premoženjam se on vedno prizadeva v resnici potrebnim vbožicam revišno polajšati in njim solze xhrisati.

V naših latinskih šolah učijo učitelj verstva, gospod Janex Grašič v Slovenskemu in Nemškemu jeziku vero.

Gospod Valentin Koneček, vrednik naših Novin, učijo Slovenski jezik v latinskih šolah vsak teden skuz 4 ure, in imajo 92 učencov.

Tud Laški in francoski jezik se učita, Pervega učijo gospod Fr. Saffenbauer, drugega pa gospod Jož. Suler.

Gospod učitelj Lavre Hribar so nauk udournosti [Gymnastik] prevzeli, pri ktermu njim bodo gospod učitelj Suler pomagali. — Tako se skerbi za omikanost učencov v naših latinskih šolah, ktere vižajo slavni predstojnik, gospod Hartnid Dorfmann z svojoj že povsod zdavnaj spoznanoj umnostjoj in modrostjoj.

V drugi, poprej samo Nemski šoli so vodja šol tud Slovensko berilo „Blazie in Nešica“ vpeljali; ravno tako tud v deklisiki šoli. Verstvo se pa tudi, kakor v latinskih šolah v Slovenskemu in Nemškemu jeziku učijo. To so vpeljali zdajšni visokečasti - vredni apat, gospod Matija Vodšek, že davnaj, kir so še vodja Celskih šol bili. — Tako bo zdaj še šibko drevesce Slovenije z časana veči zrasto in z svojim rodovitnim vejami seneo dalo, pod kteroj bozo mnogi lepi dan od popotovanja utrudeni mirno in sladko počivali. Gospodam pa, kteri so drevesce zasadili, in ga v rastijsu polivajo in podpirajo, bo vedno ostala hvala vseh domorodcov. Studel.

Iz Stajerske meje.

8. dan tega mesca je 4000 Madjarov črez mejo na Stajersko planilo. Megla je bila tako gosta, da se ta truma ni pred vidila, ko da se je mesta Oranšu (Pridlav) približala. Cesarski vojsaki, ki so na čra-

kih stali, so se z časoma nazaj potegvala, tako da so prišli k svojim topam, ki na hribovih okoli Velkenodele stojijo. General grof Nugent, ko je to zvedil, se hitro vzdignel in podi te roparske trume nazaj čez Stajersko mejo. Padlo je v temu boju okoli 100 sovražnikov. — Dve ure so sovražniki ropali v Ormuži ino so veliko škode naredili. Naklonil je bil, kakor se sliši, to nesrečo Ormuščanam neki izdajavec, Ormuški purgar, kupčevavec z imenom Kauchauer. Povedal je bil Madžarom, da je okoli Ormuža le malo Cesarskih soldatov. Kakor se v Graskemu časopisu piše, je ta izdajavec v temu času, ko so Madžari o Ormuži ropali, pri svojemu vinogradu na Ogerskim Madžarske Oficirje ogostoval.

Povabilo

k velikimu zboru slovenskiga
društva v Ljubljani.

Pervi izvrstni zbor slovenskiga društva v Ljubljani je na sredo 22. dan tega mesca določen. Društveno odborstvo je zato somenjski čas za veliki zbor odločilo, ker se ta čas veliko udov iz bližnjih in daljših krajev v Ljubljani snide, ktere — kakor tudi domače — prav prijazno v zbor povabimo.

Doslej so naslednje reči v predmet imenovaniga zбора izvoljene:

a] Nagovor društviniiga vodja.

b] Oznanilo dosihaal od društva doveršenih opravil.

c] V rečeh društviniih postav.

d] V rečeh društviniiga staniša.

e] V rečeh društviniiga premoženja in prihodujih stroškov.

f] Govori mnogih udov, ki pa se morajo saj en dan pred zborom odhora na znanje dati, de se red govorjenja določi i. t. d. Obširni sastavki se zamorejo le o krajšani v zboru govoriti.

g] Naznanovanje vošil in svetov v prid društva.

Se ve, de vsi govori bojo v slovenskim jeziku, in de le v poselnih okoljinah se zamore izsena čez navado dovoliti.

Odbor slovenskiga društva v Ljubljani
7. listopada 1848.

(Stov.)

P' prvi slovenski pesnik Muzil Kausmann.

Za pevke slovenske
živim in gorim.

Vodnik.

Na drevesu tam sedela
V gaju tičica je zala,
Se po vojcirah zibala,
Spomladansko mila peta:

Hvala Bogo! zima studna,
Ki mi matice vmorila,
Zdaj je vender pobegnila,
Spomlad zari spalbudat.

Priletite vkup sestrice,
Venča se nevesta krasca, —
Zlega naj se pesem glasna,
Kak nam draga prerodnica.

Vejea vejčiči šumljaje
Vetrič tico oponaša,
Gora, dolček jo oglašja,
Jek zapeje na vse kraje.

In sestrice mile tico
Hitro vkopej priletijo,
In stoglasno žvergolijo
Slavne pesnice, hvalice.

Vse je živo, vse prepeva
Z glasam glas se bistri vjema,
Poslušavcem serc v nemu,
Potopljeno v radost dneva. —

V slavo dneva — ko jim Vila
Glaso prve zdaj zapeje,
In rojake zbuda svoje,
Oj Slovenka, pevka mila.

Pevaj, pevaj še, pesnica,
Struna naj ti ne zastane,
Ki sestrice blage gaue,
Ko prerokna kukovica.

Venča mati se velika,
Mati Slava, naša mati,
Če, sestrica, je spevati,
Kar jo v blahtno serce mila.

(Stov.)

Loare Tomau.